

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2601

av Ulf Berg m.fl. (M)

En ambitiös och effektiv klimatpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska agera kraftfullt för att ett ambitiöst, globalt klimatavtal kommer på plats och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att kostnadseffektiva flexibla mekanismer, likt dagens CDM, kommer att vara en del av ett nytt globalt klimatavtal och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka insatserna till den koalition (CCAC) som Sverige initierade vars syfte är att begränsa kortlivade klimatpåverkande luftföroreningar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen verkar för att fler globala initiativ, liknande det om kortlivade klimatpåverkande luftföroreningar, utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att använda kostnadseffektiva styrmedel i klimatpolitiken som leder till additionella utsläppsminskningar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en ambitiös svensk klimatpolitik måste förena minskade utsläpp av växthusgaser med växande ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ETS utvecklas så att fler sektorer omfattas och en länkning med andra handelssystem kan göras och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att fasa ut fossila subventioner och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka samarbetet mellan de arktiska staterna och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att ett grönt frihandelsavtal inrättas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för goda förutsättningar för höginblandade biodrivmedel och särskilt beakta drivmedel med stor klimatnytta och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en svensk CCS-strategi ska tas fram och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att söka internationellt samarbete i arbetet med CCS och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Klimatförändringen är det allvarligaste miljöhotet som människan står inför och riskerar att få mycket allvarliga ekologiska, ekonomiska och sociala konsekvenser.

Klimatförändringarna slår hårdast mot den fattigaste delen av jordens befolkning.

Under 2013–2014 presenterade IPCC, FN:s klimatpanel, ett antal delrapporter i sin femte utvärdering av klimatförändringarna. I rapporterna presenteras scenarier för klimatets framtida utveckling. Scenarierna visar att den globala medeltemperaturen ökar i intervallet 3,2–5,4 grader mot slutet av detta sekel om utsläppen fortsätter att stiga i dagens takt.

Klimatförändringarna skulle bland annat innebära krympande glaciärer och polarisar, stigande havsnivåer, kollapsande korallrev och fler och värre extremväder. Det skulle medföra katastrofala konsekvenser för vår planet. För att lyckas hålla temperaturökningen under två grader, vilket är den ambition som världens länder enats om inom ramen för FN:s klimatförhandlingar, krävs kraftiga utsläppsreduktioner redan detta decennium. Klimatutmaningen är global, alla världens länder behöver agera och ta sitt ansvar.

Den nuvarande trenden med ökande utsläpp av växthusgaser har ännu inte kunnat brytas. Världens länder behöver inom kort vända utsläppsökningen till en minskning på global nivå. Ju senare vändpunkten sker, desto svårare och dyrare blir det att klara tvågradersmålet.

Sveriges elproduktion är koldioxidsnål. Elproduktionen står på tre ben, vattenkraft, kärnkraft och ny förnybar energi. Alliansens energiöverenskommelse, som slogs fast av riksdagen 2009, lägger grund för en politik som tar ansvar för både jobben och klimatet

och som gör att utbyggnad av både förnybar energi och förnyelse av befintlig kärnkraft kan ske.

Sverige ska fortsätta ha ambitiösa och långsiktiga nationella mål. Vår vision om noll i nettoutsläpp till 2050 ligger fast. För att möta klimatutmaningen behöver Sverige fortsatt ligga i framkant vad gäller forskning och innovation. Det är viktiga verktyg för att mejsla fram framtidens lösningar på dagens miljö- och klimatproblem.

Sverige står idag för mindre än 0,2 procent av världens totala utsläpp. Klimatutmaningen är global och Sverige kan inte på egen hand begränsa uppvärmningen till max 2 grader. Därför måste vi tillsammans med andra länder i världen att ta vårt ansvar och agera. I december 2015 samlas världens länder i Paris på FN:s internationella klimatkonferensen COP 21. Då behöver världen enas om ett brett och långsiktigt avtal. För att kunna åstadkomma ett klimatavtal som säkerställer att den globala uppvärmningen håller sig under 2 grader krävs det att EU agerar som en kraftfull och konstruktiv förhandlingspart i Paris. EU är vår viktigaste miljöorganisation och det är genom EU Sveriges gröna röst kan höras i världen. Sverige måste visa ett tydligt ledarskap, såsom under åren 2006–2014, och kraftfullt trycka på för att EU ska hålla en hög ambitionsnivå inför, under och efter COP 21.

Sverige är ett föregångsland i miljö- och klimatfrågor. Under alliansregeringens tid gjordes en rad insatser för klimatet som vi är stolta över och som gav goda resultat. Mellan 1990, basåret för Kyotoprotokollet, och år 2013 sjönk de svenska koldioxidutsläppen med 22 % samtidigt som vår BNP växte med hela 60 %. Sverige har därmed visat att det går att förena sjunkande utsläpp med en stark ekonomisk tillväxt. På så sätt kan Sverige axla rollen som föregångsland och inspirera fler länder till handling. En ambitiös svensk klimatpolitik måste ha snabbt sjunkande utsläpp i kombination med en stark ekonomisk utveckling som en självklar utgångspunkt.

Det var under svenskt ordförandeskap som EU 2009 enades om sitt långsiktiga klimatmål på 80–95 procents minskning till 2050. Vi förstärkte kraftigt den internationella klimatfinansieringen i regeringsställning och drev på bildandet av FN:s gröna klimatfond (Green Climate Fund, GCF).

Utöver långlivade klimatpåverkande ämnen som vi i vardagstal kallar för växthusgaser är även kortlivade klimatpåverkande luftföroreningar (Short-Lived Climate Pollutants, SLCP) såsom ozon och sot av stor betydelse för jordens klimat. De kortlivade klimatpåverkande luftföroreningarna ingår inte i FN:s klimatkonvention men är likväl en betydande bidragande faktor till klimatförändringarna. Då de är kortlivade i atmosfären kan det ge en snabb effekt om man lyckas minska dessa. De har dessutom inte enbart effekt på klimatet utan även på hälsa och vegetation. Genom att minska de kortlivade klimatpåverkande luftföroreningarna kan man kortsiktigt bromsa den globala

uppvärmningen, minska isarnas avsmältning men också förbättra luftkvaliteten regionalt, vilket kan spara miljontals liv.

Under Alliansens tid i regeringsposition initierades ett internationellt samarbete, Climate and Clean Air Coalition (CCAC), för att aktivt arbeta med att minska utsläppen av kortlivade klimatpåverkande luftföroreningar. Samarbetet började mellan Bangladesh, Kanada, Ghana, Mexiko, Sverige och USA, tillsammans med FN:s miljöprogram (Unep). Idag har CCAC 96 partner, över 52 miljoner dollar i fonder och sju ambitiösa sektorsspecifika initiativ liksom fyra till på väg. Samarbetet i CCAC har varit mycket framgångsrikt och några av åtgärderna som genomförts har genererat minskade föroreningar och utsläpp från hushållsspisar och kommunavfall, adresserat SLCP i jordbruksfrågor, påskyndat utsläppsminskningen av sot och metan vid framställning av olja och gas.

Vi har stora förhoppningar om att ett avtal sluts under klimatmötet i Paris men är väl medvetna om att detta avtal inte ensamt kommer att lösa alla klimatproblem. Fler samarbeten, liksom CCAC, som kompletterar arbetet inom ramen för FN:s klimatkonvention är viktiga och vi tror att de kan bana väg för kommande klimatförhandlingar. Vi ser därför stor nytta i att utveckla fler och befintliga globala initiativ, såsom CCAC, och att Sverige fortsatt är pådrivande i denna typ av processer.

Under FN:s klimattoppmöte i Köpenhamn 2009, påbörjades diskussionerna om FN:s gröna klimattoppfond. Syftet med fonden är att stödja utvecklingsländer genom insatser för klimatanpassning och minskade utsläpp av växthusgaser, inklusive skogsrelaterade insatser. Fonden väntas få en central betydelse i den framtida klimatfinansieringen och alliansregeringen bidrog därför med uppstartspengar. Regeringen ökar nu anslagen till gröna fonden som fortfarande är under uppbyggnad. Vi anser att fondens arbete behöver komma igång och utvärderas innan ytterligare medel skjuts till för att se till att pengarna gör bästa klimatnytta.

Styrmedel

Moderaterna arbetar för att kostnadseffektiva styrmedel med beräknad klimatnytta ska vara en självklar del i klimatpolitiken. Vi strävar också efter att i så stor utsträckning som möjligt samordna klimatpolitiken internationellt.

Sverige är idag ett av de länder i världen som har högst koldioxidskatt. Koldioxidskatten är ett bra exempel på ett effektivt styrmedel som låter föroreningar betala och som gett goda resultat. Vi ska fortsätta att använda koldioxidskatten och andra ekonomiska styrmedel för att minska utsläppen av växthusgaser och annan negativ miljöpåverkan. Samtidigt måste koldioxidskatten och andra ekonomiska

styrmedel användas klokt för att inte så hårt mot t.ex. landsbygden eller leda till andra allvarliga negativa konsekvenser såsom koldioxidläckage.

Moderaterna menar att det inte bara behövs piska för att minska utsläppen utan även morot. Därför har vi i vår budgetmotion bland annat förstärkt supermiljöbilspremien som varit mycket populär sedan vi i regeringsposition införde denna.

Supermiljöbilspremien har bidragit till att höja tempot i omställningen av den svenska fordonsflottan. Mycket tack vare premien har försäljningen av laddhybrider och rena elbilar äntligen tagit fart. Mot denna bakgrund är det mycket allvarligt att regeringen vill försämra supermiljöbilspremien.

Vi tar ansvar för skattebetalarnas pengar och investerar för största klimatnytta till lägsta kostnad. För oss är det fortfarande viktigt med goda förhållanden för att främja forskning, innovation och teknikutveckling. Det är viktiga verktyg för att hitta morgondagens lösningar.

Enligt den internationella valutafonden, IMF, subventionerar världen fossila bränslen för 5 300 miljarder USD om året. Det beror till stor del på stor användning av kolkraft som energikälla. Om vi konsumenter i världens länder börjar betala för de fossila bränslenas verkliga pris, skulle de globala utsläppen av koldioxid minska med omkring 20 procent, enligt IMF:s beräkningar. Vi vill därför ta krafttag i det internationella arbetet med att fasa ut internationella fossila subventioner. En viktig plattform för detta arbete är gruppen ”Friends of Fossil Fuel Subsidy Reform” som alliansregeringen anslöt Sverige till. Sveriges engagemang i denna vängrupp bör fördjupas. Vidare är det viktigt att Sverige fortsätter att ta initiativ likt The Global Commission on the Economy and Climate för att visa på de ekonomiska fördelarna av att fasa ut fossila subventioner och av att bedriva en ambitiös och effektiv klimatpolitik.

Internationella klimatinvesteringar

CDM (Clean Development Mechanism) och JI (Joint Implementation) ger de länder som under Kyotoprotokollet har åtagit sig vissa utsläppsbegränsningar möjlighet att komplettera sina nationella utsläppsminskningar genom att förvärva utsläppsminskningar från projekt i andra länder. Eftersom Kyotoprotokollet kommer att ersättas av det nya avtal, som förhoppningsvis världens länder enas om i Paris i december, anser vi att kommande avtal ska innehålla någon form av flexibla mekanismer, liknande dagens CDM. Detta för att även i fortsättningen möjliggöra för internationella klimatinvesteringar som kan bidra till kostnadseffektiva utsläppsminskningar och till tekniköverföring. Vi anser också att man i utformande av dessa mekanismer bör ta stor lärdom av hur CDM är utformat och dess gedigna kontrollsystem. Innan projekt registreras eller utsläppsminskningar utfärdas,

kontrolleras projekten i ett kontrollsystem på FN-nivå, med i förväg godkända metoder och oberoende tredjepartsgranskning, för att säkerställa klimatnyttan och additionaliteten av projekten.

Klimatpolitik och EU

EU:s samlade växthusgasutsläpp bedöms ha minskat med drygt 20 procent mellan 1990 och 2013. EU kommer därför att nå eller överträffa målet för 2020 om att minska utsläppen med 20 procent med de åtgärder som nu är i kraft enligt aktuella prognoser. Däremot är nuvarande och planerade åtgärder otillräckliga för att nå EU:s långsiktiga målsättning att minska växthusgasutsläppen med 80–95 procent till 2050.

Moderaterna har tillsammans med Alliansen varit tydliga med vad vi ansåg att EU skulle anta för klimatmål till 2030 och vad EU:s linje i klimatförhandlingarna skulle vara. Vi håller fast vid den ambitiösa linjen om att utsläppen av växthusgaser ska minskas med 50 procent till 2030. Internt inom EU vill vi se en minskning om 40 procent, under förutsättning att det sker genom en kostnadseffektiv fördelning mellan EU:s medlemsländer. Den resterande minskningen om 10 procent ska uppnås via flexibla mekanismer. Vi beklagar att den rödgröna regeringen har misslyckats med att få gehör för en mer ambitiös linje. Regeringen ställde sig bakom den lägre ambitionen om att EU:s utsläpp ska minska med 40 procent till 2030, vilket också har blivit EU:s förhandlingsposition inför klimattoppmötet i Paris.

EU:s system för handel med utsläppsrätter, EU ETS, är ett gemensamt styrmedel för att uppnå EU:s klimatmål. Systemet bidrar till att skapa konkurrensneutralitet mellan EU:s länder och till att minska utsläppen på ett kostnadseffektivt sätt. Utsläppshandeln omfattar ungefär hälften av EU:s utsläpp och en stor del av utsläppen från energiproduktion och energiintensiv industri. Ett pris på utsläpp av koldioxid behövs i alla EU:s medlemsstater och legitimiteten för marknadsbaserade styrmedel bygger på att de anses relevanta samt att de bidrar till de långsiktiga målen till 2030 och 2050. Det är viktigt med ett stabilt, långsiktigt, förutsägbart och välfungerande EU ETS med stärkt prissignal för att uppnå EU:s långsiktiga klimatmål på ett kostnadseffektivt sätt. Visar vi på stabilitet i systemet finns det goda möjligheter att länka samma EU ETS med andra handelssystem i andra länder och regioner. En länkning med andra handelssystem skulle vara mycket fördelaktigt för EU.

Priset på utsläppsrätter inom EU:s handelssystem har under de senaste åren sjunkit kraftigt. På grund av ett stort överskott av utsläppsrätter inom EU:s handelssystem har priset fallit från 20–30 euro per ton år 2008 till dagens 5–8 euro per ton. Därmed har de ekonomiska incitamenten att investera i koldioxidsnåla långsiktiga lösningar kraftigt försvagats. Åtgärder för att säkerställa att handelssystemet stärks har därför satts in,

både långsiktiga och kortsiktiga. EU ETS är ett bra styrmedel och förändringar i systemet bör göras återhållsamt där förändringar aviseras i god tid. Vi ser stora utvecklingsmöjligheter för systemet och anser att fler sektorer ska omfattas av handelssystemet.

Ökad frihandel inom energi och energiteknik är en förutsättning för att bli av med de europeiska ländernas beroende av rysk gas och olja. EU förhandlar tillsammans med ett stort antal WTO-medlemmar om ett grönt frihandelsavtal, Environmental Goods Agreement, och listan av produkter som ska vara tullfria måste bli lång.

Klimatklivet

Skattepengarna bör användas effektivt på alla områden. De åtgärder som sätts in ska vara kostnadseffektiva. Den rödgröna regeringen vill införa en dyr och ineffektiv åtgärd, ”Klimatklivet”, vars additionalitet är mycket liten. Tidigare utvärderingar som bland annat Konjunkturinstitutet (KI) genomfört, på liknande investeringar, då kallat Klimp, har konstaterat att systemet hade mycket höga administrativa kostnader och att många av projekten hade genomförts även utan stöd. Enligt KI:s utvärdering skulle 40 procent av bidragen, 432 miljoner kronor, kunna ha fördelats på ett mer kostnadseffektivt sätt. Regeringen har inte heller gjort någon beräkning eller bedömning av hur stora utsläppsminskningar det nya systemet, ”klimatklivet”, kommer att leda till.

Skattebetalarna har rätt att begära att pengarna satsas på åtgärder som förväntas ge goda resultat. Klimatinvesteringsprogrammet är inte ett sådant stöd. Klimatutmaningen är stor och krävande. De globala utsläppen måste snabbt börja sjunka om vi ska klara av att begränsa den globala temperaturökningen till max 2 grader. Utmaningen förutsätter att vi i Sverige, liksom i världen i stort, använder oss av effektiva och träffsäkra styrmedel som leder till additionella utsläppsminskningar.

Klimatpolitik ur ett säkerhetsperspektiv

Vår omvärld har blivit allt mer osäker. Denna osäkerhet har under de senaste åren spridits till Sveriges närområde. I och med Rysslands agerande i vår nära omvärld har Östersjön blivit än mer central, både i betydelse när det gäller handelsvägar till och från alla länder i regionen, och som arena för att ta emot och ge militär hjälp. Även Arktis betydelse blir större i och med klimatförändringarna som kan göra det mer ekonomiskt lönsamt att utvinna naturresurser i området samt att nya handelsvägar öppnas som ett resultat av smältande havsisar. Denna utveckling kräver ett förstärkt internationellt samarbete, bland annat i Arktiska rådet, för att minska risken för konflikter och för att hantera potentiella miljörisker. Under alliansregeringen var Sverige ordförandeland i Arktiska rådet mellan 2011 och 2013. Sverige prioriterade frågor som bidrar till en

miljömässigt hållbar utveckling av Arktis. Samtidigt arbetade Sverige för att skapa förutsättningar för att bibehålla det goda samarbetet mellan de arktiska staterna och med urfolken i området. Bland annat lyckades medlemsländerna för första gången enas om ett rättsligt bindande avtal för gemensamma sjö- och flygräddningsinsatser i regionen. Det är viktigt att det goda samarbetet mellan de arktiska staterna upprätthålls och fördjupas.

CCS-strategi

Sverige är ett föregångsland vad gäller att minska utsläppen av klimatgaser. Under alliansregeringens tid visade vi att det går att förena sjunkande utsläpp med ökande tillväxt. Det är vi stolta över. Utsläppen behöver fortsätta minska och effektiva styrmedel av olika slag behöver sättas in för att komma åt utsläppen inom fler sektorer. Än har vi förvisso långt kvar till visionen om ett Sverige utan nettoutsläpp men steg för steg ställer vi om vårt samhälle och sänker våra utsläpp. Detta samtidigt som vi värnar om svensk industris konkurrenskraft, jobb och tillväxt.

Sveriges basindustri är mycket energiintensiv. Basindustrin sysselsätter omkring 400 000 personer i Sverige och stod år 2012 för 29 procent av Sveriges exportvärde, vilket motsvarade 275 miljarder kronor. Basindustrin är en viktig del av Sverige och vi ser därför ett stort behov av att skapa förutsättningar för att vi även i fortsättningen ska kunna ha kvar industrin i Sverige.

År 2005 släppte FN:s klimatpanel IPCC en rapport om koldioxidavskiljning och lagring, s.k. CCS, där de uppskattar att CCS har potential att bidra till 15–55 procent av den nödvändiga minskningen av de globala koldioxidutsläppen under detta århundrade. Även om Sverige står för en relativt liten andel av de globala utsläppen av koldioxid kan CCS bli en viktig kompletterande åtgärd även här. Norge, USA, Nederländerna med flera länder ligger långt fram i arbetet med och utvecklingen av CCS. För att Sverige ska kunna använda CCS som ett verktyg att nå målet om ett klimatneutralt Sverige 2050 behöver vi agera nu. Därför bör Sverige ta fram en CCS-strategi. Detta arbete bör påbörjas omgående med att i ett första steg utreda bland annat vilka delar som en svensk CCS-strategi skulle behöva innehålla. Strategin bör utgå ifrån att Sverige söker internationellt samarbete, såväl inom EU som med enskilda länder. Detta för att bland annat dela kompetens och kostnader.

Vi vill att Sverige ska fortsätta att vara ett grönt föregångsland, samtidigt som det är viktigt att behålla basindustrin i Sverige, och undvika koldioxidläckage, det vill säga att utsläppen flyttar utomlands. Svensk industri ligger i miljö- och klimatmässig framkant. Att värna svensk industri är därför att värna miljö och klimat. Processindustrin står idag för cirka en fjärdedel av Sveriges totala utsläpp. För processindustrin är det idag inte

möjligt att komma ner till noll i utsläpp, bland annat eftersom koldioxid är en biprodukt från vissa processer såsom masugnsmasugnbaserad stålproduktion. För att industri och tillverkning o fortsättningen ska finnas kvar i Sverige ser vi ett stort behov av att hitta lösningar för att minska utsläppen. Vi anser därför att Sverige behöver en CCS-strategi, läs mer i vår budgetmotion om carbon capture and storage. Svensk CCS-forskning har goda möjligheter att bidra till nya innovationer och utveckling av svensk industri. Vi vill därför att ett sekretariat inrättas vars syfte ska vara att öka kunskapen om, samt undersöka möjligheter och skapa förutsättningar för etablering av koldioxidavskiljning och lagring (CCS) i Sverige. Utvecklandet av CCS-tekniken kan bli ett avgörande bidrag till minskade CO₂-utsläpp, eftersom kol under lång tid framöver kommer att fortsätta spela en avgörande roll i världens totala energiförsörjning samt som biprodukt för vissa industrier. Metoden är inte tänkt att ersätta arbetet med minska utsläppen utan CCS ska komplettera dessa insatser och därmed bidra till en ambitiösare svensk klimatpolitik. CCS-strategin ska vara ett av flera verktyg för att Sverige ska vara ett koldioxidneutralt samhälle 2050.

Dagens CCS-teknik är dyr och det finns därför ett behov av fortsatt forskning och teknikutveckling för att hitta kostnadseffektiva hållbara lösningar. Moderaterna tror att staten tillsammans med näringslivet bör samverka för att hitta gemensamma lösningar på gemensamma problem.

Hållbara drivmedel

Sverige är ett avlångt land med stora avstånd. Transporter av olika slag kommer alltid att behövas men vi behöver bryta transportsektorns fossilberoende och snabbt minska transportsektorns utsläpp. Därför krävs omfattande insatser och det inom många olika områden.

En central del i arbetet med att bryta transportsektorns fossilberoende är att utveckla och öka användningen av hållbara drivmedel. Beskattningen av biodrivmedel i Sverige fungerar för närvarande med ettåriga förlängningar, vilket skapar stor osäkerhet. Regeringen skulle kunna skapa stabilitet i fyra år framöver, till 2020, inom ramen för EU:s regelverk som ger utrymme för skattefördelar för höginblandade drivmedel till dess. Sverige behöver långsiktiga hållbara lösningar för drivmedel för att skapa möjligheter för fortsatt teknikutveckling på fordonsidan.

Johan Hultberg (M)

Åsa Coenraads (M)

Gunilla Nordgren (M)

Jesper Skalberg Karlsson (M)